

Priložne imenice I

Teorija

Imenice koje ćemo proučiti u nastavku spadaju u vrlo specifičnu skupinu *lažnih* ili *formalnih* imenica¹. Zovu se tako jer, iako ćemo ih pronaći u rječnicima, i iako će imati nerijetko mnogo raznih prijevoda, ove se imenice u praksi gotovo nikad ne koriste niti tumače kao takve - **imaju gramatičku funkciju**.

ため - svrha, cilj, poticaj, uzrok

Ovu ćemo riječ naći uglavnom u jednoj od dvije upotrebe:

Kad označava (pozitivnu) svrhu rečenice, npr. *こどものため* - (*ono što je dobro*) *za dijete*:

こどもの ために がっこうを たてた。 *Za djecu su sagradili školu.*
 あなたの ために 言っています。 *Govorim to za tvoje dobro.*

Isto značenje dobivamo i kad *ため* opišemo rečenicom:

いい がっこうに 行くために 花子ちゃんは いっしょうけんめい² ベンきょう した。
Kako bi išla u dobru školu, Hanako je učila što je bolje mogla.
 たけしくんは つよく なる ために まいにち しゅぎょう している。
Takeši svaki dan trenira da bi postao jak.

U raspoznavanju značenja uzroka u odnosu na prethodno objašnjenu upotrebu pomažu nam samo kontekst i značenje rečenica:

あらしの ために しあいを えんきしました。
Za oluju smo odgodili utakmicu. ✗ Zbog oluje smo odgodili utakmicu. ✓

Ovakva upotreba *ため* je vrlo formalna i u svakodnevnom se razgovoru ne pojavljuje, no često je možemo čuti u vijestima i ostalim oblicima službenog izvještavanja.

はず - vlastito uvjerenje, pretpostavka, zaključak

Vrlo često dolazi u jednostavnom obliku <rečenica> *はずだ* / *です*, no to nije gramatičko pravilo i ima situacija gdje se koristi u složenijim rečenicama. Bitno za ovu riječ je da je uvijek iz perspektive govornika, a **ne nužno subjekta** rečenice.

でんしゃは そろそろ つく はずです。 *Vlak bi trebao uskoro stići.*
 でんしゃは もう ついた はずです。 *Vlak je vjerojatno već stigao.*
 たけしくんが 私の りんごを 食べた はずだ。 *Sigurno mi je Takeši pojeo jabuku.*

¹jap. 形式名詞 - けい. しき. めい. し, dosl. *formalne imenice*

²pril. izražava veliki trud subjekta u izvršenju radnje rečenice

U prethodnim rečenicama, uvjerenje govornika je trenutno važeće. Promotrimo što se dogodi sa značenjem ako glavnu rečenicu prebacimo u prošlost:

でんしゃは そろそろ つく はずだった。 *Mislilo sam da će vlak uskoro stići.*

でんしゃは もう ついた はずだった。 *Mislilo sam da je vlak već trebao stići.*

U prethodna dva primjera implicira se da je govornikovo uvjerenje promijenjeno ili poljuljano - na kraj bismo mogli dodati *ali sada više tako ne mislim* ili *ali nešto nije kako treba*.

Uz dosad pokazane upotrebe, vrlo je čest izraz ~ はずがない. Značenje tog izraza je nešto teže pogoditi iz osnovnog značenja riječi:

でんしゃが もう ついた はずが ない。

Nema šanse da je vlak već stigao.

花子ちゃんが たけしくに すうがくを おしえる はずが ない。

Nema šanse da će Hanako pokazati Takešiju matematiku.

Uočimo da je u ovom slučaju simetrija s hrvatskim dosta zanimljiva - uspoređujući *nema šanse* i はずがない mogli bismo poistovjetiti hrv. *šanse* i jap. はず.

つもり - **namjera**

なか/うち - **isticanje iz skupine**